

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗДАЈЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ

Цена за Србију:

НА ГОДИНУ	6 ДИИ.
ЗА ПОЛА ГОДИНЕ	3 ДИИ.
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ	9 ДИИ.

УРЕДНИШТВО и АДМИНИСТРАЦИЈА

ЈЕ У ЗДАЊУ

ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дии. пара од врте
Претилату ваља слаати уиутницом на општин-
ски суд а све коресподенције на уредника

РУКОПИСИ НЕ ВРАЂАЈУ СЕ.

Наплаћена писма не примају се.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

По члановима 22-ом, 23-ем и 24-ом закона о привр. изборноме реду састављене спискове свију грађана београдских, који имају право бирати посланике за Народну скупштину, општински је Суд изложио у благајноме одељењу, да би их грађанство могло разгледати и по 26-ом члану поменутога закона чинити употребу од својих права.

На основу тих спискова а сходно члановима 36-ом и 38-ом зак. о изборном реду, општински је Суд почео и издавање бирачких карата.

Посланике за Народну Скупштину могу бирати грађани који претходно узму бирачку карту, а та карта издаје се оним грађанима, који су као способни бирачи у бирачке спискове уписани на време.

Према томе потребно је да сваки грађанин до 15. Августа т. г. (закључно) дође у општинску кућу ради уверења да ли му је име у бирачки списак записано, јер после 15. Августа нико нема права тражити исправке спискова ни за себе, ни за другога.

Исправке спискова, по члану 28-ом закона о изборноме реду, могу се тражити само код општинскога Суда, писмено или усмено. Уз тражење морају се поднети и докази: *признаница* или *оверен извод* из пореске књиге о плаћеној порези за прошло полгође I т. ј. од 1. Нов. 1888. до 1. Маја ове 1889. године.

Ко на тражење исправке не буде задовољан решењем општинскога Суда, има права да се за три дана по пријему решења жали Суду вар. Београда.

Обраћајући пажњу грађанства на ове законске одредбе, општински Суд у исто време јавља да ће се бирачке карте, издавати грађанима све до 8. Септембра о. г., као што прописује 38. члан закона о изборноме реду.

Из седнице Суда општине вар. Београда 5. Јула 1889. АБр. 370.

САСТАНАК

одбора општине београдске

(по стенографским белешкама)

држан 20. Маја 1889. год. у Београду

(Свршетак)

Гл. Јосиповић. Кад се каже: ко нема право еснафа зидарског да не може радити занат калдрмцијски, онда је то довољно. Занат калдрмцијски није ништа особито, и кад један мајстор мени назиде кућу, за што ми не може калдрмисати авлију? Само то не ваља што сада и неке калфе памуклијашке граде калдрму. То треба забранити, а забрањено се кад се каже да мора имати право еснафа зидарског ко оће да ради занат калдрмцијски и да прави калдрму.

Д. Ђорђевић. Ово што је приметно г. Јосиповић, то је врло лепо. Не треба дати ни једном да лицитира и да гради калдрму, ко нема право зидарско или калдрмцијско.

Председник. Молим, господо, да се разумемо. Г. Министар каже да данас постоји еснаф калдрмцијски са зидарским уједно. Пита се сад да ли има потребе да се та два еснафа одвоје.

П. Видаковић. За што да се цепају. Ја не видим узрока. Овако је већа гаранција и за њих, пошто је еснаф зидарски мало јачи еснаф. За то нек остане као што је било.

И. Цветановић. Ја велим да би било корисно и за општину и за нас све грађене, кад би се знало који је какав мајстор; а не овако, дође један из бела света па ми изради нешто што не ваља, и онда се дигне па опет у свет оде.

Председник. Ја ћу дати питање: ко је за то да се одвоји калдрмцијски еснаф за себе, тај ће казати *за*; а ко је за то да остане као што је досад било — он ће казати *против*.

Председник. Дакле имамо 20 гласова против а 8 за, и по томе остаје као што је било.

Милан Маринковић. Пре него што пређемо на дневни ред, имам да кажем да није ни мало лепо ни угледно за општину што буџет за десет месеци није готов; а желео би да се то више никад не деси.

Председник. Чим сте решили буџет ја сам имао у дужности да га пречистим овако како је решен, а пошто су ту цифре, морало се то смотрено радити. У осталом штете од тога нема, пошто се ми већ управљамо по новом буџету од 1. ов. м. Сад смо цео буџет по вашим одлукама уредили на чисто и ви изволте сравнити или одредити неколико одборника да то испитају.

Св. Богорић. Ја би молио да тај посао изврши буџетска комисија. (Врло добро).

Председник. Лепо. Усвајате ли то? (усваја се). Само господо имам да кажем још ово. Господа, која су у комисији буџетској, издвојили су засебно у овоме буџету партије на водове и израду плачова. Ја мислим да је то непотребно и погрешно, него да ти трошкови остану у партији непредвиђених издатака и да се отуда исплаћују, и у колико се у овој години не исплате они ће пасти на терет идущег буџета; јер, раније, као, што знате ми смо решили да се сви издаци на претходне мере великих послова учине из готовине а доцније преведу на терет зајмова, које ћемо учинити за те велике варошке реформе. Иначе би пали на терет једнога буџета и подмиривали из редовних прихода, а то ни у ком случају не би било оправдано.

М. Марковић. Кад смо раније говорили о томе, ми смо доиста казали да сви трошкови на цстраживање воде, планове и т. д. падну на терет зајма, који се буде закључно за набавку воде. Према овом ранијем решавању, и према овоме што сада г. председник предлаже ја мислим да ова партија за непредвиђене трошкове остане и за ове издатке, јер доиста је право да те трошкове око водова и других реформама сноси свака генерација док се дуг за ту цел не исплати. За то треба ову позицију да оставимо као позицију за непредвиђене трошкове, јер би иначе било у противности са ранијом одборском одлуком. (Тако је).

Председник. Дакле усваја ли се то (Усваја). Онда с тим је буџет свршен.

Гл. Јосиповић. Кад смо решавали о плати кметова ви сте обећали да ће те то питање још једном изнети пред одбор. Ви сте изнели понова на решење само питање о вашој плати а о плати кметова нисте. За што то?

Председник. Јер би то било противно закону. То је свршена ствар. Молим вас да даље идемо.

Сад је на реду једна молба нашег једног грађанина односно „зеленог венца.“ Молим да је саслушате.

Секретар чита понуду Панте Живковића абаџије и другова, којим даје 25000 динара аренде, ако му се на 3 године дана да под закуп простор „Зеленог Венца“ да би се тако са Ивковићевог плаца изместили пиљари на општински.

Председник. Дозволите да се разумемо. Ви знате да је било гласање о пијацама, и онда је решено да на зеленом венцу не буде пијаца. Према томе оно земљиште општинско на зел. венцу, то није пијаца, него је као и свако друго земљиште општинско, које за сада стоји неупотребљено и без икаквог прихода. Ми видимо да се тамо у приватном имању налази пијаца једна при свем том што отворене пијаце не може тамо бити. С тога кад се у самој ствари држи пијаца у приватном имању, овим се тражи, да се тај исти број пиљара измести на општинско земљиште, те да тако општина вуче приход којим се већ толико година користи приватни сопственик на штету општине а тиме и на штету свега грађанства.

Д. Турковић. Ја мислим да ово што се тражи понудом овог човека, треба да примимо, али с тога, да ми ипак тамо наплаћујемо пијачну таксу као што је било и до сада.

Н. Х. Поповић. Ја би желео да знам да ли би ова мера била принудна за оне пиљаре који се сада налазе у оној рупи на зеленом венцу, да би сви морали да изађу у пове дућане, или би могли остати и тамо.

Председник. Ја нисам у стању да одговорим на то, али држим да то зависи од нашег решавања.

Д. Ђорђевић. То је питање збора. Они хоће овим путем да добију пијацу коју су на збору изгубили.

Б. Новаковић. Ја не налазим да стоји такво питање које би збор имао радити. А ако би се могло говорити о пијаци на приватном имању говорило би се да она тамо и постоји. Ну то се не може чинити. Приватно лице је онде дало своје имање под закуп, па тако може и општина радити. И овим захтевом иде се на то, да се општина користи својим имањем као и приватна личност. Ну мени је познато да су и сами пиљари тражили и поднели овде молбу за исту пијацу, па с тога би требало да видимо шта они нуде за то земљиште, те да изађу из оног прив. имања где такође плаћају знатне кирije.

Председник. Пиљари су поднели молбу пре збора, а ова понуда која је сад изнета дошла је после збора.

П. Видаковић. Господо, који има мозга и може да мисли томе не треба обавештења и треба да зна, да нико онога

пиљара не може истерати из оне „рупе“ јер је он тамо закупац једне приватне својине, где ће седети док хоће и док кирију плаћа. Па кад је то тако, кад оног из прив. имања не може нико истерати, а зна се да општина има такође једно такво имање у близини, онда и правда и општински интерес захтева да ми то имање издамо под закуп. Ми не смемо, господо, да бацимо 8 хиљада и неколико стотина динара, који нам се новац нуди за то земљиште, за сваку годину. То не смемо да укинемо нарочито и за то, што видимо да тамо фактички постоји и пијаца на приватном земљишту и приватан човек црпи толики приход. За осуду је што то земљиште општинско одавна није издато, али сад, кад се нуди оволики приход ми морамо да га издамо, и примимо ову понуду.

Гл. Јосиповић. Нека господа мисле да ово задрже у пијачно питање. Ја тако не држим. Тамо и данас стоје дућани у једној шуши приватног лица, за које се плаћају лепа кирија. Кад у комшидуку има општина свог земљишта и кад се нуде људи да ту подигну дућане и да нам плаћају кирију за земљиште, ја не знам какав би разлог могао бити да то не примимо! Потпуно сам за то да се ово одобри.

Д. Борђевић. На тај начин значило би да одобримо пијацу тамо, и ако стоји решење збора да тамо не буде пијаце. (Вичу: али је има) Има је, али у приватном имању. Ми не смемо без збора да је изведемо на општински плац.

Н. Милчић. И ја сам за то да ни један не треба да се противи он ме што је у интересу целе општине. Ја видим да данас тамо постоји пијаца. Том пијацом не штети се ни мало ова пијаца на тако званој великој пијаци. Па кад постоји пијаца на прив. имању, за што да се не премести на општинско и да општина прима приход а не приватна лица! Ја то не разумем. Једино што би ја имао да кажем то је, да се ограниче тезге оних пиљара, који ће тамо бити: да се види колико их има сад у прив. плацу на толико да може овамо на општински плац прећи, а не више. Кад је оно прив. имање које је требало да се прода на добаш, могло да вуче толико годишња грдан приход од пиљара и да тамо фактички постоји пијаца, не знам узрока за што тај приход не би могла општина да вуче за своје имање?!

И. Цветановић. Заста је тако, и кад се дало врачарцима да имају пијацу на цветном тргу на тај начин, онда треба и овде да се да, нарочито кад та пијаца на зеленом венцу и данас постоји, само на приватном имању. Зашто да приватно лице има толики приход а општина да губи годишње 8 до 10 хиљада динара? (вичу: да се реши).

К. Главинић. Ја би прво хтео да добијем обавештења како је решено питање о цветном тргу, — да ли је то одобрио збор или одбор (Чује се: одбор) Свакојако праведно је да се од сваког имања општинског добија приход — да не лежи цабе. Ако има законог начина онда ћу и ја пристати на то да се ово општинско имање изда под закуп под извесним условима, а нарочито под тим, да тамо не сме бити више продавница него што их је сада

Милов. Маринковић. Мени није довољно то ограничење да тамо буде исто толико продавница или тезги колико их данас има у ономе приватном плацу, него, ја би желео да се стави то ограничење, да за тај број продавница буде сазидана тамо зграда бар онаква, каква је сазидана на цветном тргу.

Св. Боторић. Мени се чини да понуђач није овде јасно казао шта намерава. Он треба да каже колико ће дућана и тезги да подигне.

Б. Новаковић. Мени би милије било да о овој ствари други ко говори, али пошто је овде у питању један велики

општ. интерес, то нека ми се дозволи да кажем ово: господо, као год што сваки грађанин може слободно да располаже са својим имањем, тако исто може и општина са својим, јер ако би се то одрекло, онда би јој се одузело једно најважније право, а то не може да буде по закону. За то сам мишљења, да се без многе дебате донесе одлука да се ово имање изда под закуп, јер то се овде тражи од нас. Кад то учинимо, ми смо за општину прибавили један знатан приход, који данас не смемо никако презрети и одбацити, кад су нам добро познате потребе које општина има да подмири, и када нам је добро познато да јој за подмирење тих, преко нужних потреба, нису довољни садашњи приходи. Но баш и да није тај случај, баш и да није тај приход велики, омет ми не би смели да га презиремо, јер онда би доказали да не водимо рачуна о интересима општинским, онда би доказали да хоћемо да се титрамо с тим интересима општине. Сваки приватан човек има права да презре свој приход, да га просто баца, али то не сме општина, то не смемо ми као њени представници чинити. Ну то она не сме чинити ни за то, што општина мора подједнако да гледа на све своје грађане, па као год што јој је дужност да чини олакшице једном делу, тако исто има да чини и другом. А овде то може учинити не само без своје и других грађана штете, но на велику своју корист. Па зато, и кад се ни мало не противи закону да се то имање изда под закуп, ја сам мишљења да се ова понуда прими. Само имам да кажем још ово: тамо су се јавили они пиљари што су на имању Ивковића, па би и требало да се њихова моља сајузи са овом.

Милов. Маринковић. Ја сам хтео да одговорим на то, што се износи као да је ово питање у вези са питањем о отвореним пијацама варошким. То није. Кад може данас имати прив. лице у свом имању пијацу, може је имати и у имању општинском. То је јасно. Не треба дакле више да говори о овој ствари. (вичу да решимо).

Д. Ђирковић. Само тако ако би се могло да ограничи број пиљара па да их на том месту не сме бити више него само онолико колико их сада има у приватном имању, онда по мом мишљењу можемо под тим ограничењем да издамо то место за пијацу. Иначе ако то ограничење не буде стављено, одселиће се пиљари и са велике пијаце тамо, а то не сме да буде.

П. Видаковић. Ми ћемо прописати услове и казати да то имање дајемо под аренду под тим условима, а после три месеца ако нам конвенира ми можемо и сами узети то имање у сопствену режију.

Председник. Мени се чини да то не би могло бити да ми после три месеца узмемо у сопствену режију то место за пијацу, јер онда би то значило да тамо општина отвара пијацу а то је противно одлуци збора.

Гр. Миленковић. Ово господа и није ништа друго него питање о пијацама, покренуто на други начин, но обично што то бива. То је питање решио збор. Ако се одобри ово, начиниће се читава збрка у томе питању. Одбор по мом мишљењу не сме да реши ово питање, јер то је питање по закону остављено збору да га он решава.

Н. Р. Поповић. За мене овде постоје две ствари, обе врло важне. Прво је дужност данашњег одбора да сачува законско решење збора. Ми знамо да је пре неколико месеца збор донео одлуку да остане пијаца на вел. пијаци. Дужност је одбора да штити законито решење збора не упуштајући се у то, да он оцењује, да ли је оно у интересу општине или не. Ако би се томе противно урадило, не би се по закону урадило. — Друго је питање, што је споменуо г. Гргур, да

се да под закуп општинско земљиште да би општинска каса имала прихода, да и то не би било у хармонији јер на тај начин само би се на другу руку урадило нешто што би било противно решењу збора. С тога по мом мишљењу преко ове молбе П. Живковића треба прећи на дневни ред.

Н. Кики. Мени се чини да је сваком познато на шта се иде овом понудом. Ту понуђачи оће да се користе а да општину оштете. То се јасно види, и за то ја не могу да одобрим ову понуду.

Гл. Јосифовић. Ја мислим да овде не може бити никакво говора о пијачном питању. То питање нити је овде изнешено, нити га ми решавамо. Чисто ствар је у томе можемо ли и хоћемо ли да издамо једно општинско имање под кирију, на ту цел, да се на том имању сместе оне продавнице пиварске, које су данас смештене у најближем комшидуку тог општинског имања а у својини приватнога лица. То је све питање, и ја мислим да и то можемо и да нам је дужност да учинимо јер ћемо на тај начин користити општини. Кад поједини грађанин може на ту исту цел да изда своје приватно имање, за што да не може општина? За што општина ту на том имању не би могла подићи дућане и да на њих наплаћује кирије, као што то ради приватан човек? У тим дућанима могу бити пиљари, могу бити шустери и ко хоће.

К. Главинић. Молим вас господо, ја са мишљења, и кад дође до гласања ја ћу гласати, да се да под аренду, ако буде питање такво да се да просто плац на коме ће они подићи дућане. Али ако они не буду ограничени, да тамо дигну дућане, него се остави да могу поставити овде тезге као и на другој пијаци, онда ћу гласати против. Осим тога кад ми не можемо спречити приватне да своје имање даду пошто оће под закуп, неће ли се десити то да остану све оне тезге које данас стоје у приватном имању и онда шта ће бити? Зар онда неће на тај начин постати тамо права пијаца?

Б. Новаковић. Сво је питање у томе да ли се може дозволити оним пиљарима који су сад у прив. имању, да могу изаћи овамо на општинско имање. Ако ко може забранити општини да не пусти пиљаре на своје земљиште, онда може то забранити и ономе прив. лицу које их сада држи у свом имању; али кад то не можете забранити приватном лицу, не можете ни општини. То је чиста ствар.

Св. Богорић. Господо, ја кад сам саслушао понуду П. Живковића видео сам да је она нејасна и непотпуна. Али ипак одбор не може да остави ову ствар кад јој се нуди један приход од 8 или 9 хиљада динара годишње за једно земљиште од кога данас нема никаква прихода. С тога ја би молио да се одреди једна комисија која ће са понуђачем да се разговори колико дућана да се подигне, колико ће да наплаћује, кад да ти дућани пређу у својину општинску и т. д. на по том да нам поднесе извештај о овој ствари. (врло добро.)

Р. Драговић. Понуђач са друговима не тражи да тамо подигне пијачу. То се из његове понуде не види, него да тражи општ. плац под закуп. Ми не знамо шта ће они ту да праве. С тога кад може приватан човек да да свој плац под кирију, може и општина, и ја сам за то да се ова понуда прими.

Председник. Молим вас господо, да се разумемо. Г. Драговић ваљда није добро чуо понуду, али понуђач каже за што тражи овај плац и вели да хоће да изведе оне пиљаре из прив. имања овамо. Дакле он је означио на коју ће цел употребити то земљиште.

П. Видаковић. Господо, публика ствара пијаце. Пијаца ће се онде начинити где долази довољно публике да пазари.

Решите нека се подигне пијаца иза лауданова шанца, нико тамо неће доћи, него ће се људи наменити у дућанима насељенијих крајева, где има довољно публике која пазари. Што се неки боје да се неће моћи одржати велика пијаца, — на господо, ако вел. пијаца нема своје околине, која ће је одржавати, онда она не треба ни да постоји. На послетку велика пијаца не мора бити једина пијаца у Београду. Па то већ и није. Пијаца постоји и на овом, где је овај општински плац, који се тражи под закуп. Сво је питање сад у томе, како да издамо тај плац. Једни мисле да се да без ограничења али да га може општина после три месеца узети у своје руке, а други хоће да се да под закуп са извесним ограничењима. Сад свега то имамо и да решимо; а што се тиче давања, ми морамо да га дамо јер то захтевају и интереси општински и сама правда.

И. Цветановић. Ја сам имао да допуним говор г. Видаковића само у толико да вел. пијаца овим неће бити оштетена ни мало, и за то што је сада околина њена много насељенија него што је било пре 10—12 година. С тога а кад овамо већ постоји пијаца на приват. земљишту нема разлога да се та пијаца не сме дићи на земљиште општинско кад се ово тражи под закуп. За велику пијачу нико нам и не плаћа закуп — а овамо би имали леп приход.

Св. Милојевић. Донста, господа одборници, који су молбу ову као и раније 2 или 3 грађана са зеленог венца обрнули у питање пијачно, имају потпуно право. Али, господо, зелени венац донста за сад има све услове да буде пијаца. То му за сад нико не може да спори. Може бити да ће кад год изгубити те услове, али сад их има. То је факт. Правда захтева да се и потреба оних становника који у околини зеленог венца живе, једном помири, те да имају у својој средини пијачу јавну и отворену. Што то место није до сад добило пијачно право, томе су у многоме криви сами покретачи тога питања, што су га на околишним нецелисходним на у неколико и на неправедним основима — на основима више мање себичним. За то је то питање и пропадало на збору и у одбору општинском. Да је то пијачно питање изнето тако: хоћемо ли на овим и на овим местима да отворимо пијаце без каквих даљих ограничења, сви би за то гласали. Али и велико-пијачани и зелено-венчани, они су више из себичних интереса покретали то питање, и зато је оно тако решавано, као што знамо. Исто тако и ова молба није заснована на бољем темељу. Част и поштовање молбоцима, али рекао бих да је и ова молба потекла из себичних интереса. Јер, шта траже они? Траже да им се да под закуп општ. земљиште да само изведу пиљаре из оне рупе, па да им после они наплаћују пијачне таксе и кирије за свој џеп! Ја мислим да општина нема права да даје под закуп земљиште своје за пијачно место и пијачне потребе, док се не одобри по закону да на томе месту може бити пијаца. Као год што нема права да неко земљиште да за механу или кафану, ако то место нема тога права, тако исто и ово нема права да да за пијачу, кад то место нема права пијачног. — Зато, да би се одговорило потреби овој у правом смислу онако као што треба и то не само за зелени венац него и за друге крајеве, — ја би био мишљења да ми сад пређемо преко ове молбе на дневни ред а да саставимо једну комисију, која ће поново и добро проштудирати цело питање пијачно, и поново да га изнесемо пред збор на решење. (Чује се: врло добро...)

Б. Новиковић. Г. предговорник пребацује покретачима који су тражили пијачу на седам места у Београду, себичност. Мени као непокретачу, дужност је да кажем ово: да то није истина. Напротив баш ограничење које се чини и

по коме се дозвољава пијаца само на једном месту, то је себичан рад. Што се тиче онога што се каже да се не може дати под закуп ово имање општинско, и то не стоји. Зашто предговорник говори то сад, да се на овај начин износи на решење пијачно питање, а не каже на који је начин постао цветни трг? О цветном тргу пре би се могло рећи, да је постао неправилним путем. И како је онда одбор могао решити да на том месту буде пијаца, било подизањем зграда или без тога, то се може решити о овом још пре, пошто се сада тражи земљиште под закуп и за то даје доста знатна сума новаца, коју општина несме да презре. (Вичу: да се реши)

М. Јосимовић. Ја мислим да не може тако лако да се реши ово питање. Да се то земљиште да под закуп на ову цел, могло би бити само тако, ако се да гаранција да ће се на то земљиште сместити само толико пиљара колико их је сад тамо у оном приватном имању — и да они отуда изађу. Но ко ће то да контролише?

Тоша Мијаиловић. Ја сам хтео само то да напоменем, да је некоректно што се с овим питањем меша пијачно питање. Да се пијачно питање доводи у везу са једном молбом за закуп једног општинског или приватног имања — нема никаква смисла. Ја мислим да је после оволиког говора то питање пречишћено, и да се без икаквог зазора то имање може дати под закуп. Шта више, ја налазим да је општина дужна да води рачуна и о угледу престонице, а какав је углед ту, кад се, господо, данас у оној рупчаги на зеленом венцу, које изгледа жалосно и са санитетског и са сваког другог гледишта, кад се — силом — ту одржава једна пијаца. Општина је дужна да оно место размести, да пијацу оданде дигне што пре. Ја сам за то, да ми поводом ове молбе то питање решимо тако, да понуђачу уступимо земљиште које тражи само под условом тим, да измести онај број пиљара који је сада тамо, а друге не.

Милутин Марковић. О овом питању било је доста говора и оно је исцрпљено са свим. Но ипак допустите да ја кажем неколико речи. Ја из ове молбе јасно видим то да понуђач нуди општини један извесан приход за општинско имање које постоји до онога места, где се и данас налази пијаца за зелен и друге потребе, али само на приватном имању. Овде морамо имати на уму да је простор земљишта које се тражи, општинско имање, које стоји општини на расположењу као и другом прив. лицу, да га употреби како за најбоље нађе. Кад то стоји, онда је јасно то питање, дали се општина може погађати са појединим лицима која то имање траже под закуп. Општина као господар тога имања има права да се упушта са сваким у погодбу и да да своје имање под закуп. Кад је ово питање изнешено, ја мислим да ми не можемо сад истичати друго питање а нарочито пијачно, пошто с овим питањем нема везе питање пијачно. Тражи се од нас просто једно општ. имање у закуп и општина то имање треба да да у закуп, већ и за то, што је то имање све досад стајало безплодно без икаквог прихода, а ми као представници општински не мислимо да пренебрегнемо овакав приход, тим пре, што ми овим испуњавамо своју дужност као одборници и подмирујемо једну потребу, коју грађани у оној околини, где је то имање општинско, имају да подмире, а то и једно и друго чинимо без ичје повреде права. А да је то и без повреде права оних који се служе вел — пијацом, доказ је већ и у томе, што и данас стоји таква пијаца на зел. венцу — и по томе, ако ми не дамо ово земљиште, опет ће онде остати пијаца као што је у прив. имању, а општин. плац стајаће и даље празан и без прихода. Још и ово имам да кажем: кад молници истичу то да ће да измисте оне пиљаре из прив. имања, онда разуме се да то они могу учинити ако даду боље ус-

лове за њих, и ако подигну зграде, и ја држим да друкчије не треба дати, но да се услови то да морају подићи дућане, не кажем велике бине и скупоцене зграде, али да буду зграде пристојне и да одговарају потреби и месту где се налазе, па да не буде више продавница свакидањих намирница онде где је сада, што је, као што рече одборник Мијаиловић право ругло за ову општину. Осим тога треба усвојити да се не сме наплаћивати већа такса но што је навед. пијаци, и треће да се не може сметати оним кочијашима, који сада тамо стоје, нити тражити од њих каква такса. Свакако дакле ја сам тога мњења, да под овим условима и из санитетског обзира треба дати ово имање под закуп на ову цел, без икаквог даљег одуговлачења. (вичу: да се реши — доста је говорено).

Председник. Ја би само једну имао да кажем. Ако би се решило да се да ово место под закуп, ја би био мишљења да се образује једна комисија, која ће обележити то место што се даје; јер оно што је нама нужно за таљигахе, за фијакере итд. то треба да нама остане, да ми не зависимо од милости закупца и да нам се не праве какве сметње. Дакле ја потпомажем говор г. Марковића с том допуном, да једна комисија одреди земљиште и уговори услове.

Д. Ђорђевић. То може бити после, ако се одобри у опште да се даје ово земљиште под закуп.

Председник. Молим да се објаснимо, ако се то земљиште ограничи и каже се оволико пиљара можеш примити колико их сад има тамо — онда то што ће се ти пиљари изместити на наше земљиште, није решавање питања пијачног, и ја онда могу да гласам за овај предлог који је пред нама.

Н. Х. Поповић. Још и то нек се допуни, да ако се да под аренду, закупци направе дућане, и да у те дућане не смеју пуштати друге продавце до оних који су сад тамо. Ако сад има тамо 50 пиљара толико да их сме бити и овамо а икако више.

Председник. Ми можемо начинити списак тих пиљара колико их сад има тамо — Сад мислим, господо, да гласамо. Ко је за то да се прими ова молба, да дамо под закуп ово земљиште али са овим ограничењем који је поминуо г. Марковић и с тим, да се ограничи реон који се даје, он век важе за; а ко је противан, да се не даје под закуп, нек каже: против. (После гласања)

Председник 21 је за а 8 против — да се може ово земљиште дати под закуп молници. Сад вас молим да говоримо о цени.

Ј. Илић. — Нека се лицитира. Даће људи више но што овај нуди, и нека се почне лицитација од 25.000 дин. У исто време комисија нека одреди реон и проише услове као што је говорено. Ја нудим 26.000 д.

Председник. Добро нека се одреди комисија и лицитација па ко да више. Комисија ће прописати услове а лицитацију ћемо почети од цене ове која нам се сад нуди. (Врло добро).

П. Видаковић. Ја мислим да неће нико бити противан да дамо одмах г. Ј. Илићу кад нуди 26.000 динара.

Ј. Илић. Нека се најпре одреди реон и кажу услови — па даће се и више, не брините.

Председник. Одредите господо комисију.

Одређени су у комисију:

Милован Маринковић, Ђока Новаковић, Д. Ђирковић, Св. Милојевић, Н. Вулковић, Д. Ђорђевић, Милутин Марковић, Н. Р. Поповић.

Председник. Молим вас, имам још један предмет, који не три одлагања. (вичу: доцне је; у понедељак).

Добро, онда ће ова комисија одредити реон и прописати услове за лиценцијацију; а у понедељак молим вас да дођете да потпишете споменицу. — Састанак је закључен у 9 час. по подне —

САСТАНАК

одбора општине београдске

(По стенографским белешкама)

држан 25. Маја 1889. год. у Београду.

Почетак у 6 $\frac{1}{2}$ часова по подне

Присутствовали: Председник општине г. Ж. Карабибировић; Члан Суда г. Коста Томић, Чланови одбора: г. г. И. Цветановић, М. Велизарић, Н. Х. Поповић, М. Д. Јанковић, Д. Ђирковић, В. Виторовић, Г. Миленковић, М. Јосимовић, М. Ј. Марковић, Н. Л. Милишић, Ј. Илијћ, Х. Д. Азриел, Д. М. Борђевић, Ј. Ж. Ђурић, Ж. Бугарчић, П. Д. Видаковић, Др. М. Т. Леко, Св. Боторић, Н. П. Михајловић, Ст. Петровић, К. Д. Главинић и Свет. Милојевић.

Садржина: 1.) Изјава Краљевској Влади за узету жељезницу у државне руке; 2.) Извештај о калдрмисању. 3.) Откопавање доњег градског поља; 4.) Избор чланова за контролни одбор Управе фондова; 5.) Одобрење »Друштву Св. Саве« да извади 1.000 куб. м. камена; 6.) Помоћ дечијем забавишту за дунав. крај; 7.) Измена услова за грађење калдрме у миријевској и цигљарској улици; и 8.) Исплата капија за ново гробље.

Председник. Молим вас господо, састанак је отворен. Изволте чути протокол последњег састанка. (Секретар чита) Има ли ко да примети шта? (Нема).

Никола Х. Поповић. Само што није добро изведено онде гди је говорено о количини дућана, који би се могли подићи на закупљеном простору з. венца.

Председник. Ја сам казао, да се дода означање рејона, да не би после случајно изашло да смо дали целу пијацу (Дооро).

Димитрије Ђирковић. Г. Председниче. Молим за реч пре но што пређемо на дневни ред (председник. Изволте).

Вама је познато господо одборници, да је држава узела експлоатацију жељезнице српске у своје руке. Чујем, да са свију страна наше Србије долазе влади изјаве благодарности и честитке.

Ја би предложио, да и ми од наше стране, као представници грађана београдских, одемо или сви скупа или да изберемо неколико чланова, који ће отићи Влади и изјавити јој у име целог грађанства благодарност на тако успешном кораку. (Чује се: Прима се предлог једногласно с тим, да сви одборници иду) Ја би предложио да одемо сутра у 11 сахата пре подне. (Чује се: У недељу).

Д. Борђевић. Ја мислим да би требало и неки број грађана позвати.

Председник. Да усвојимо предлог у начелу, па онда да се начини један акт те честитке па ако желите могу га потписати и грађани и одборници. Грађана може бити свега 30—40. Тако написану изјаву да однесемо и предамо влади; а то све може бити сутра готово.

Димитрије Ђирковић. Ја ни сам зато, да се и грађани позивају с тога, што би се могло казати: звали сте овога, а мене нисте, и тим би се правило неко незадовољство и љутње између грађана. Ми смо господо преставници целе вароши, и с тога да одемо ми сами, и тада нећемо бити криви никоме. Кад ми као одборници представљамо варош, онда ми у име грађанства и идемо и свуда га претстављамо.

Председник. Ја мислим да објавимо грађанству, да је одбор решио нпр. ово и ово, па да кажемо, да и од грађана може когод ићи ако хоће.

Петр Видаковић. Најбоље вечерас да изберемо депутацију, а да не идемо сви. (Чује се: Сви)

Председник. Дакли господо, у Суботу у 11 $\frac{1}{2}$ сах. пре подне. (Јесте). Лепо, одборници и сви заменици отићи ће Влади и изјавити благодарност и дати јој писмени акт о томе. (Јесте).

Онда нека се забележи да је ово питање покренуо г. Ђирковић и да је у одбору једногласно примљено.

Коста Главинић. Г. Председниче. Скоро ће се отворити споменик Ђордану Бруну великом талијанском филозофу. Јесте ли се побринули, да се честитка спреми и на време отпрати?

Председник. Ја сам ишао г. Стојану Бошковићу и умолно га да нам он честитку направл. Г. Бошковић је то драговољно примио, на шта му особита хвала, и сутра ће бити готова, а 9-ог ће отићи одавде.

Хвала вам г. Главинићу што сте ми напоменули.

Молим вас господо. Траже се уверења. Изволте чути. (Секретар чита).

За Анку, Јулку, Радомира и Алексу Костића и за Петка Лекића надничара — изјављено: непознати. За Мирчета Петровића, зидара — непознат. За Косту Милосављевића и Фронику жену Јакова Милера — непознати и за Марка Зошића слугу — непознат.

Комисија одређена да проштудира све наше улице и поднесе извештај на који начин да се улице калдрмису, свршила је свој посао и поднела опширан извештај: Добро би било, да се одреди једна ванредна седница, па да се у истој прочита. Предходно требало би тај извештај штампати, како би га сваки прочитао могао. (Чује се: врло добро).

Марко Велизарић. Ја мислим да је боље да се прво прочита овде, за тим да се штампа и после да се поднесе овде на претрес.

Никола Х. Поповић. Ваљда неће много коштати штампа, па нека се штампа да би сваки могао што тачније проштудирати цео извештај. —

Председник. Добро господо. Враћа се да се целокупан штампа и у другој седници изнесе.

Усваја ли одбор да се штампа? (Усваја).

Миливоје Јосимовић. Пре но што пређемо на други рад имам да учиним једну примедбу.

У комисију која је изабрана за штудирање питања о финансирању предузећа општинских, водовода и осталих, ви сте г. председниче звали свега једну седницу, на коју су дошла свега два члана, те се није могло ништа радити. Од тог времена ту комисију ви опет не зовете.

Ја би молио, ако ви немате кад да сазивате, да одредимо другог кога од чланова те комисије нпр. Г. Милојевића, па нека он позива у седнице, како би се и овај посао свршавао.

Марко Велизарић. Па и јесте тако. Ево прошло је скоро пола лета, а ми још непочињемо. Ако хоћете да се

изврше пројектовани послови, онда је крајње време да сиремамо средства, која су за то потребна. Ти се послови не граде празних шака, већ треба имати или тражити новаца. За тај смо посао баш и изабрали комисију.

Председник. Овој госпођи, што су дошла била, ја сам показао план по коме сам радио још из раније и они су то примили и овластили ме да покушам може ли са оним Швајцарцем, који заступа женевску велику банку, што урадити. Ја сам чекао да добијем од истог одговор, па да онда зовем седницу.

Међу тим ја налазим да ствар није толико хитна да плаћамо на цео зајам интерес и ако нам само једна рата и то после 6 месеци може бити потребна — до пола милијона. Такву суму у стању смо увек узети од наше нар. банке. Што се тиче целокупног зајма за реформе које ће општина извршити, то је питање које се не може преломити. Ми морамо опрезно радити да зајам добијемо под што повољнијим условима. Тога ради, начин нашег рада не сме бити такав, да изгледа, као да смо принуђени журити се са зајмом пошто по то. То је мој начин рада. Ако вам се он не допада, онда изволте казати како мислите, и у том случају одредити другог да руководи.

Марко Велизарић. У 6 месеци ви сте комисију само једанпут или двапут позвали. Па ваљда у тој комисији има људи, који су тако исто наметни као и ви, па за што их нисте до сад позвали бар 3—4 пута, да их чујете. Можда би они измислили што више и боље него ви што сте до сада измислили. Више очију више воде. Ја нећу да омаложавам ваш рад, али за што да трпимо да нам ви, као одговор на наша питања, износите увек искључиво ваше мисли и да нам причате, како ви лично хоћете да извршите послове, које ми поверавамо комисијама, те овako или онако и све јевтиније, као да други чланови хоће то скупље и напoкo.

Председник. Ја сам комисију звао, и они који су дошли, одобрили су ми да у предузетом правцу радим. То нек се зна.

Миливоје Јосимовић. Ја сам ово покренуо за то, што сам мислио да г. председник нема времена да ову комисију сазива и са њоме ради. Но како је објаснио г. председник, ту је узрок баш његов начин рада. Г. Председник ако и сам ради на питању о финансирању водовода и др. нама то може бити право, но држм да то није никакав разлог да он не сазива комисију, коју је одбор општински у тој цели поставио. Како је ово питање замашно, то је баш у интересу саме ствари да се оно са разног гледишта узме у претрес, и да се и различита мишљења чују, па према томе чести састанци одређене комисије баш су од преке потребе. Председник има своју идеју о финансирању па на њој и ради, јер му се чини да је умесна; међу тим ваља да ће умети и други људи што о тој ствари рећи. Тако н. пр. г. Председник не помишља да финансирање понуди нашој народној банци, а ја сам слушао мишљење меродавних људи у овој ствари да би баш наша банка била у стању да нам потребни зајам изврши под најповољнијим условима. С тога ја опет понављам да треба састанци комисије чешће да се држе. Оно што су једанпут двојица дошла, те је г. Председник са њима разговарао, није седница комисијска, нити је то рад какав ми тражимо.

Милутин Марковић. Ја сам члан те комисије и као члан зват сам само једанпут и то се потренило баш онда кад ја никако ни сам могао доћи. Но пошто је у исто време и председник општине члан ове комисије а уједно и председник исте, то се у овој овако важној ствари није ни могло радити брзо. Зато сам да се пређе на дневни ред, а

председник општине нека почне позивати од сада чешће, како би задатак могли извршити на време.

Марко Велизарић. Мени некако изгледа да г. председник хоће ту ствар да сврши, али би хтео некако да то све буде у некој тајности, па да тајно нешто и ради. Комисији, којој одбор поверава неки посао, несме се ништа тајити, и она мора колегијално, поверени јој посао да сврши. Ако је посао такав, да не треба изнети на јавност, комисија ће сама указати да тако буде и тајна ће се опет сачувати. Треба изјавити г. Председнику, да он од сада не прими никад на себе да изврши сам оне послове, које ми комисијама поверимо. Уверен сам да ће се на тај начин послови и брже и боље свршавати.

Председник. Г. Јосимовић је мислио да ја хоћу нешто тајно да радим. Ја сам цео мој план саопштио и г. Предићу и он га је усвојио. Говорио сам и са оним белгијанцем што је путовао по Србији. Они имају новаца а пишу зеленаши, нити желе да воде политику са нама. Предао сам му план у копији и молио га да види и да нам каже може ли се одазвати. Ту би нас коштало 5% и општина би могла узети зајам за 50 година. Дакле господо ја нисам ништа радио тајно. Најпосле та се ствар не би могла свршити без вас. Г. Предић је био тако добар те је писао и добио је одговор да за сад не може ништа одговорити пошто морају неко време да причекају док не виде, какав ће правац наша држава узети и какав ће наш кредит бити. Сад господо, кад наша држава овако мудро и наметно ради, држим да ћемо и ми много бољи кредит добити.

Свет. Боторић. Ја би усвојио предлог г. Милутина Марковића. Досад како је било било, а одсад да се чешће позива комисија и да рад одпочне.

Димитрије Ђурковић. Што се тиче овога зајма, ја мислим да ћемо се сви сложити, да исти узмемо од наше народне банке, а да не улетамо у страначке чељусти. Странци траже да им дамо 100 за 70; а овде има алпари. Ево данас је и држава узела од народне банке преко задруге милион и 500 хиљ. динара.

Председник. Што се тиче суме, која ће нам требати за водовод, ми се можемо код банке помоћи, ако буде говор од милион или два динара, а ако буде од 8 милиона или више, онда нам банка може само да посредује код других, јер кад би ми исцрпили целу њену снагу, трговина би рамала.

Светозар Боторић. Да пређемо на садањи посао а о овоме доста смо говорили.

Председник. Дакле усвајате ли предлог г. Милутина Марковића? (усвајамо).

Светозар Милојевић. Одбор је имао пуно разлога, што је благовремено одредио комисију за проучавање и на сваки начин комисија треба да проучи то питање и да о истом поднесе свој извештај одбору на решење. Према томе не би требало да председник на своју руку ступа у преговоре.

Председник. Нисам ступио у преговоре.

Свет. Милојевић. Ви сте дали план, а ко зна да ли ће га комисија одобрити. Знате ли ви да тражење зајма на такав начин може да шкоди.

Председник. Ја радим приватно.

Свет. Милојевић. То ви не радите приватно него као председник општине.

Председник. Тај зајам је рађен још пре него је комисија одређена. Но кад ви тако хоћете, ја ћу од сад тако и радити.

Марко Велизарић. Ми смо то по други пут захтевали пре два месеца, па ипак ви као да без воље радите или

нећете да радите. Кажите нам хоћете ли да радите. Ако нећете да изберемо другу комисију.

Председник. Добро. Кад је госп. Марковићев предлог усвојен, онда ћу ја звати комисију и почећемо рад. Ја нећу натурати моје мишљење а потпомагаћу колико могу. Извините што сам тако слободан био, ја сам мислио да сам нешто разумео у том послу, па сам и радио да општини користим. Но сад кад се почне радити, ја ћу само дати своје мишљење.

Ајмо даље. Знате господо, да је одређена једна комисија да прегледа одкопавање земље на дорћолу. Комисија ја свршила посао али се у мишљењу поделила па двоје и сад имамо два извештаја. Да прочитамо обадва, који гласе:

I.

Одбору општине вар. Београда.

Према одлуци тога одбора од 1. Маја о. г. потписати изашли су данас на лице места да оцене откопавање „доњег градског поља“, у колико је оно извршено по одлуци одбора Г.бр. 364. од 1888. а на основу мишљења комисије од исте год. Г.бр. 311., и дајемо мишљење: да се рампа од „Јевремове“ улице, на „доњем градском пољу“, само још мало на појединим местима изравна, али никако не продужије даље; а овај остатак „Грочанске“ улице на више — да се откопа, у форми рампе за узлажење кола, као и рампа на „доњем градском пољу“.

Част нам је приметити да се за откопавање „јевремове“ улице мора замерити, што је са откопавањем похитано, и исто вршено пре, но што је регулација улице кончано извршена; а још више се замера и с тога, што ни у „ибарској“ улици регулација није свршена, а ова — „ибарска“ улица — пресеца „јевремову“ улицу.

3. Маја 1888. год.
Београд.

Чланови комисије;

П. Д. Видаковић,
Д. Ђирковић.

II.

Према решењу одбором од 1. о. м., пописани одборници прегледали су како је и у колико је извршено одкопавање и уравнивање извесних улица на дунавском крају; па им је част поднети одбору извештај као што следује.

Услед предлога нарочите комисије одбор је Маја пр. год. решио: да се одмах предузме и изврши одкопавање и планирање ових улица на дунавском крају, и то: „Доње градско поље“, „Јевремова“, „горња Јованова“, „доња Јованова“, „Грочанска“, и „Ибарска“.

И по предлогу комисије и по решењу одбора требаше предузети и извршити одкопавање и планирање ових улица одмах а из разлога, што су ове улице тако непролазне да њима ни пешак не можећи. Да су ови разлози били и да и сад постоје, уверили смо се лично прегледом, а уверавају и увериће свакога о томе оне куле од земље, што су остављене за сведоке да казују како је било у откопаним улицама пре док нису биле откопане, као што то казују и улице, које још нису откопане и планиране.

У смислу предлога комисије и решења одборова требало је одмах расписати лицитацију за окопавање свију речених улица како би одкопавање било извршено још прошле године. У место тога расписане се, држи и одобрава лицитација само за одкопавање једне једине улице, и то улице „доње градско поље“ а на име од пресека „Душанове“ до

пресека „Јевремове улице“. Лицитација остане на познатог г. Тришића по 70 пара од кубног метра. Овако делимично извршење одборске одлуке прачда се тиме, што се очекивало више одобрење дефинитивне нивелације свију па и ових београдских улица, и што се знало да ће бити јевтиније одкопавање кад се даје улица по улици.

Кад је одобрена нивелација, и пошто је извршено одкопавање улице „доње градско поље“ онако како је с предузимачем погођено на лицитацији, инжињерско одељење пропитивало је не би ли нашло предузимача који би остале улице јевтиније одкопао и планирао; па кад није могло наћи, оно је на основу уговора закључена са г. Тришићем а у споразуму са неким одборницима уступило истом предузимачу да по истим условима и по истој цељи продужи одкопавање и осталих улица, за које је одбор донео решење, те је на овај начин и продужено одкопавање.

До сада су одкопане и испланиране ове улице, и то: „Доње градско поље“ од пресека „Душанове“ до пресека „Јевремове улице“, одакле идући косој улици одкопана је рампа за лакши извоз кола; даље одкопана је „Грочанска улица“ од пресека „горње Јованове улице“ до пресека „Јевремове“, па онда одкопана је и у неколико испланирана „Јевремова улица“ од улице „доње градско поље“ идући преко „ибарске улице“ Барјакцамаји.

По овоме а према одборском решењу остало је још да се одкопавају и планирају ове улице, и то: „Грочанска“ од пресека „Јевремове“ до „Косе улице“; па онда „доње градско поље“ од Реалке до пресека „Јевремове улице“ и онда „Ибарска улица“ од Реалке до „доње Јованове улице“.

Два су питања која одбор има сада да реши, и то:

1; да ли одобрава, што је исти предузимач, који је на лицитацији узео одкопавање једне само улице и то „доње градско поље“, одкопао без лицитације а по истим условима и по истој цени и друге улице, које су горе поменуте; и по томе да ли одобрава да му се исплати и оно што је без лицитације погодио и изградио; и

2; да ли одобрава, да овај исти предузимач продужи одкопавање и планирање осталих улица и делова од улица, за које је одбор решио да се одкопају и планирају, по истим условима и по истој цени као и до сада, или то не одобрава него решава, да се стане са даљим одкопавањем, па да се држи лицитација.

За решавање првог питања предлагемо да одбор изволи решити: одобрава се поступак, што је истом предузимачу уступљено одкопавање до сада одкопаных улица по истим условима и по истој цени као и одкопавање улице „доње градско поље“; и по томе одобрава, да се овом предузимачу исплати све и оно што је преко лицитације више урадио а по цени излицитираној.

Ово предлагемо из разлога, што се донеста није могао наћи други предузимач, који би под бољим условима и јевтиније предузео одкопавање од г. Тришића.

За решење другог питања, а на име: да ли да се продужи одкопавање ових улица и њихових делова, за које је одбор решио, али одборско решење остало неизвршено, и ако би се продужило, да ли то откопавање да продужи досадањи предузимач г. Тришић по истим условима и по истој цени, предлагемо да се ово одкопавање продужи и даље и да га изврши досадањи предузимач по садашњим условима а из ових разлога:

1; Што се и иначе тешко долази до одборских одлука, да се ова или она улица уравни или калдрмисше; и по томе кад се једва дошло до одборске одлуке, да се ове улице одкопају, не би требало допустити да се сада стане с извршењем ове одлуке.

2; Што су улице, које се још по одборској одлуци имају одкопати, тако не пролазне, да би и за једну сеоску општину срамота било кад би оне и даље у оваквом стању остале. Треба само проћи једном улицом н. пр. „Ибарском“, па ће сваки рећи да је то ругоба за престолницу. Та том улицом и пешак да прође скрхаће врати а кола не могу, да приђу кућама оних становника!

3; Што се у исто време одкопањем земљом из ових улица с једне стране утврђује дунавска обала, те се онај крај водом обезбеђује од поплаве, а с друге стране покрива оно ђубре, с којим су до сада многе улице на дунавском крају уравниване.

Ако општина не продужи одкопавање ових улица и откопањем земљом не покрије оно своје ђубре што га је по улицама растурила, надлежна ће је власт натерати, да купије земљу; па да покрије то ђубре, а то ће је скупе стати.

4; Што не треба да се стане са одкопавањем ових улица ни с тога, што се јевтиније одкопавање не може добити од оне цене, по коју садашњи предузимач одкопава, а нарочито кад се узме у обзир, што овај предузимач подкопању земљу носи онамо где му општина заповеди.

Као што је познато, од више власти одобрене су коте за нивелање; и по томе сад и то не смета да се продужи одкопавање ових улица. Треба само да одбор реши: одобрава се да се продужи одкопавање по истим условима и по истој цени као што је одкопана улица „доње градско поље“.

Ми молимо одбор, да у интересу општине овако решење донесе.

у Београду

10. Маја 1889. год.

Чланови одбора:

Свет. Милојевић,
Н. Вулковић.

Жели ли ко да говори.

Петар Видаковић. Кад је био увиђај били смо ја, г. Милојевић и Ђирковић, а г. Вулковић није био. Ми смо се онда сложили на ово овако као што је прочитано т. ј. да се рампа на калимегданском пољу ублажи а рест грочанске улице да се одкопа у виду рампе доњег калимегданског поља. Сад како је испало ово друго мишлење на коме је потписан г. Милојевић и Вулковић, ја не знам, јер кад смо ми писали извештај г. Милојевић није био с нама, а г. Вулковић није био ни на прегледу, а одкуд сад он потписан с г. Милојевић, то је чудно. Ето како иде ваше ствари.

Димитрије Ђирковић. За чудо ми је како господи неће да признаду, да улице те још нису регулисане, а већ је наређено одкопавање. Прекопати улице које нису регулисане, то је непаметно.

Светозар Милојевић. Изазван узимам реч. Стоји у ствари да смо првог дана били на лицу места г. Видаковић, Ђирковић и ја. Кад смо тамо изашли, ми смо били само на оном месту где се сад одкопава, и све на што смо се сложили, било је то, да одкопавање онога брда иде паралелно са рампом, али ни у чему другом нисмо се сложили. Није господи било питање само о тој рампи, и о одкопавању брда у грочанској улици. Питање је о одкопавању свију ових улица за које је одбор донео одлуку да се одкопају и уравнију. С тога се нисам зауставио на рампи и одкопавању брда у грочанској улици него сам тада сам а после другог или трећег дана у друштву са г. Николом Вулковићем и инжењером обишао не само све улице, које се имају да одкопавају, него и саму обалу дунавску. Видели смо гди се одкопана земља насипа и увидели смо да би требало

благодарити инжењерском одељењу што је ону земљу насипало на дунавској обали, те сачувало дунавски крај од овогодишње поплаве. Пролазећи дунавском обалом видели смо многе улице, које су са ђубретом попуњене и уравниате. То ми је дало повода те сам пре питао овде, да ли зна председништво општине да се улице ђубретом уравнивају. Кад смо све то видели, ми смо се сложили да је много важнија ствар, да се одкопањем земљом насипају улице и утврђује дунавска обала, него одкопавање и уравнивање улица о којима је реч. За то смо ми овако мишлење и дали у нашем извештају, а хоће ли се то одбору допасти или неће то је друга ствар.

Петар Видаковић. Ја као члан комисије кад сам изашао нисам изашао тамо да за кога адвоцирам. Одбор је одлучио, да видимо хоћемо ли продужити одкопавање на доњем градском пољу. Ја молим нека се то прочита шта је одбор одлучио.

Светозар Милојевић. Нека се прочита реферат инжењерског одељења усљед чега је и образована ова комисија. Реферат гласи: „да ли одобрава одбор ово што је досад одкопано и одобрава ли да се и даље одкопава.“ Због тога је наше мишлење овако опширно и онаким разлозима поткрепљено.

Петар Видаковић. Читајте одлуку одборску. (Секретар чита) Као што сте чули, ми смо се држали строго овога, што нам је одбор у задатак ставио, а никако не могу да примим, да је требало што више додати него што је одбор тражио. Ми смо о ономе што се тражи дали наше мишлење, одборско је да усвоји како хоће. Само хоћу да кажем, да је оно друго мишлење отишло далеко, а наше се задржало на ономе, што је одбор одлучио.

Свет. Милојевић. Молим вас г. председниче наредите да се прочита реферат инжењерског одељења. Овакав разговор г. Видаковића не могу да отрим.

Марко Велизарић. Одлука одборска није онаква, као што је изнео г. Видаковић.

Грур Миленковић. Докле ћемо оваке да чинимо. Ономад, кад је решено, говорено је на основу инжењерског реферата и решено је да изађе комисија и даде извештај: може ли остати овако или не може. Друго мишлење где је г. Свет. Милојевић, тачно је схватило задатак и казало: да ово не може да остане овако него да се мора потпуно извршити. Хоћу то да кажем: та нивелација мора се вршити, јер кад општина и власт полицијска тера појед не грађане да бду на нивелацију, и они се спуштају или подижу, то онда морамо и ми од наше стране свршити онај део што на општину припада.

Петар Видаковић. Оно што је г. Милојевић радио, то је приватан посао а оно што смо нас двојица, то је званично; јер комисија је само једног дана излазила. (Чује се: читајте реферат).

Председник. Молим вас. Изволте чути инжењерски реферат (секретар чита)

Кад је лицитација држана да се одкопа један део прављен је тај рачун, да се продужи и даље по тој истој цени. Није било одобрења одборског о томе и с тога је инжењер донео мени на потпис да се одкопавање продужи. Ја то нисам смео одобрити без одбора и због тога је била одређена ова садања комисија.

Никола Х. Поповић. Разуме се да је одкопавање извршено у свима улицама које су у првом закључку одборским означене.

Председник. Није. За то, што сам ја одреко потпис док ви не одобрите, и сад је дошла комисија која се поде-

шла на двоје. Нивелациони план је одобрен. По њему се мора радити. И ако сад не одобрите да овај предузимач продужи одкопавање, то ће извесно доћи на другој лиценцији изаћи скупије, а мора се одкопавати према нивелационом плану.

Димитрије Ђирковић. Господин председник рече мало пре, да ми треба да извршимо по нивелацији. По нивелацији треба, г. председниче, одкопавати до Реалке и до гостионице „Краља.“ Да ли је то пушта, да ли је потреба да се то чини? Кад почнемо с једне стране, онда морамо и с друге, и тако ми треба да прекопамо и калимегдан.

То не може бити за сад, већ сад треба само изравнати. Изиђите на видите, да ли је нужно, да ли је потреба да се данас чини то откопавање код оваке оскудице. Тамо има кућа, па је врло незгодно с тим одкопавањем. То све није за сада потребно што ми имамо и пречих послова. Зато сам да се за сада само изравна рампа, колико да могу кола излазити.

Коста Главинић. Да когод други замера овоме послу, ја му можда не би ни одговорао, али госп. Ђирковићу морао. Не ради се ово за њеф једног или другог, него је то потреба. Ја ћу да обратим пажњу одбора на једну ствар. Ви морате господо створити могућност да кола спазе доле и одоздо да изиђу. Кад то учините, онда оне куће које стоје на калимегдану, те се одкопавају и ти грађани морају да поправе те куће. Ви сад да спустите за један метар онда ће и они спустити на један метар, и тако куће поправити, а после године или две, ви морате да спустите и за онај остатак по нивелацији, и онда они грађани могу да нас туже за накнаду, што нисте одма одкопали. Не мора се сав калимегдан одкопавати сад, већ улица до Реалке и то се мора свршити.

Господо. Ви несмете оставити више дорћол овакав какав је. Несмете оставити, да се Енглезовац и Селиште шпире још више.

Камо среће, да је дорћол раније регулисан и нивелисан, не би се Београд овако раштркао. Онде су затрпали старе улице а нису нове просечене. То мора да се уради иначе ће грађани тужити општину, да им створи могућност да могу улазити у своје куће. Место да се варош шири ка пловној реци, она отишла у Миријево. Нема тога нигде у свету, само код нас иде овако без рачуна. Дорћолу се мора осигурати дунавски крај од поплаве. Ако то не учините, онда идете на руку да се Београд шири до Кумодражи.

Чланови комисије који су обишли доње улице, савесно су радили, и кад су овакав извештај поднели, мора се признати да су добро учинили.

Живан Бугарчић. Види се господо да је комисија подељена у два мишлења, али и једно и друго мишлење нису далеко једно од другог. Види се да је добро казао и г. Милојевић а добро су казали и остали чланови. Цела нивелација не може се извршити. То се по себи разуме, јер би то ишло до калимегдана. Треба удесити тако, да се оба мишлења сложе. Да узмемо оно у извршење што се мора, па да више о томе недебатujemo (чује се: да се реши.)

Петра Видаковић. Господо, разлози са којих смо ми дали мишлење да се непродужава одкопавање, већ само да се рампа ублажи, — ти су, што се одкопавају две улице које додирују улицу Грочанску; једна од њих 2. метра остаје високо од улице Грочанске. Сад шта ће бити. Онде ће требати тим људима празити рампу па ће према овој и остали грађани из других споредних улица морати своје куће по рампи поправити, а ови у Грочанској улици сви ће морати своје куће подзиђивати, и тиме ће се изложити једном излишном издатку сви притежаоци зграда до реалке, док по

нашем мишлењу то би се све избегло. Овај разлог што га је изнео г. Главинић врло је слаб. Он само узме да заплаши: „ви ће те плаћати“ (Коста Главинић: „хвала“) Шта више ја би молио г. председника да у будуће такве одборнике опомене кад се забасају и кажу: ова је комисија савесна што је њему по вољи, а за оно што му није по вољи, подразумева се противно, то је вређање. Он не треба ни да говори кад је као заинтересован, без одлуке одборске, у друштву са још двојицом својих колега, захтевао од инжињера продужење одкопавања, што је унеколико инжињер и извршио. Ствар је пред одбором, па како реши треба да је контен. Мени је право, нека одбор реши како хоће, само ми смо нашли да онако треба.

Коста Главинић. Ја би молио г. Видаковића да не дира у савесност и да ме не учи кад треба говорити. Ја сам био објективан свакад па и у овој прилици. Овде се говори о нерегулисаним улицама и о рампама у побочним улицама. Господо, ја сам случајно био у комисији која је одређена да надзирава то одкопавање. Ја сам и грађани тога краја, па и познајем његове улице доста, с тога вам могу рећи ово: Јевремова улица није регулисана само на 10 метара дужине, а Ибарске половина није регулисана, и зар за то, што није регулација изведена, да још 20 год. те улице оставимо не нивелисане и да оставите људе, да не могу у своје куће да уђу. Рампе, пак, у побочним улицама, овде су са свим споредна ствар. На послетку какав је то комплимент одбору од г. Видаковића, кад он каже, да један одборник може да заплаши цео одбор. (Њагор).

Гргур Миленковић. Овде су људи необавештени. Г. Ђирковић рече, да ће се одкопавати калимегдан. До „Краља“ иде нивелација и то се сад свршава. Рампе у улици Узунмирковој неће бити нужне. Дакле овде се хоће да обмане одбор и измишљавају се рампе. Према томе одкопавање до „Краља“ мора се дефинитивно извршити, јер то је предложила комисија и одбор у седници 17. Маја то је решио. Сад је питање само о цени: може ли се продужити по овој или ћемо тражити другу лиценцију. Ја сам мишлења да се изврши по овој, јер се неће моћи јевтиније добити. Врачар је много више плаћао. Даље, ова земља ће се употребити врло корисно на попуњавање доњих улица, на дорћолу, и одбиће се вода од тога краја. Стога предлагем да се реши, да се продужи одкопавање до „Краља“ и да се ова улица тачно по нивелационом плану изврши, као што је решено у ранијој одборској седници. (Чује се: да се реши)

Димитрије Ђирковић. Ја би имао да одговорим само на то, што је казао г. Гргур да неки хоће овде некога да обмане. Нико није овде казао нити мислио да ће се калимегдан прокопати. Нисам ја казао прокопавање, него одкопавање, па тврдим, ако се буде одкопавало до „Краља“, онда треба и све споредне улице да се одкопају, а на оној улици што иде у град, имао би Ђурију направити.

Председник. Ако ми господо почнемо овако продужавати дебате и један другоме одговарати, нећемо моћи никад ништа урадити („да се реши“) него ћемо се непрестано задржавати на једном предмету а сви остали послови који су на дневном реду, остаће не решени.

Ја вас молим господо, да се вратимо на главно питање. Главно је овде то. Одбор је решио да се нивелација изврши, и питање је извршити је јевтиније или са истом ценом, која је већ за израђени посао утврђена. Ако може јевтиније, онда треба одредити лиценцију, а ако не може, онда да оставимо овом садањем предузимачу да продужи по истој цени. Оно што је г. Милојевић казао у извештају, то је по одборском решењу. (Чује се: „ставите на гласање“). Једна је поло-

вина комисије казала да се стане на овоме што је свршено, друга је половина казала да се продужи рад. Ко одобрава оно прво мишљење што је потписао г. Ђирковић и г. Видаковић, тај ће казати „за“, а ко је за оно друго, казаће „против“. Само да вам још овде додам ово. Ми ћемо у скоро морати попуњавати обалу и ако не одкопавамо на овај начин, мораћемо носити земљу с брда, а ако одкопавамо, онда ћемо две користити учинити: и извршићемо нивелацију и пасућемо обалу. То ваља имати на уму.

Димитрије Ђирковић. Ми нисмо казали да остане онако као што је, јер би то било зло, него смо казали да се изравна.

Свет. Милојевић. Ви г. председниче стављате питање, ко је за предлог Видаковића и Ђирковића тај да каже „за“, то није добро. Нас двојица г. Вулковић и ја, хоћемо да се изврши решење одборско и онда треба ставити питање, ко је за извршење одборског решења, односно за наше мишљење, тај да каже „за“.

Председник. Добро, ко је за мишљење г. Милојевића и Вулковића тај ће казати „за“ а ко је за мишљење Видаковића и Ђирковића, тај ће казати „против“. (Настаје гласање. После гласања).

Изгласало је 16 одборника „за“ а 7 „против“. То значи да се усвоји мишљење г. Милојевића и Вулковића и да се по том мишљењу поступи у свему.

Сад изволте даље. Потребно је за контролни одбор управе фондова да се избере један члан и један заменик.

Свет. Милојевић. Пошто се Управа Фондова преселила овде на калимегдану, то треба бирати људе из овога краја (Чује се: Нека буде Вељко Савић члан, а Настас Крстић заменик.)

Председник. Усваја ли одбор ову кандидацију? (Усваја)

Сад треба да одредите комисију која ће надгледати калдрму између дрвара.

Гргур Миленковић. Нека буде г. Аца Кнежевић, Милош Дамјановић и Раденко Драгојевић.

Председник. Добро.

Сад чујте молбу друштва Св. Саве, да му се из ташмајдана даде бесплатно 1000 куб. метара камена за св. савски дом.

Димитрије Ђирковић. Једногласно да одобримо. (Вичу: Одобрава се).

Светозар Боторић. Само с том приметбом: тамо се у писму напомиње Стара Србија и Македонија, а ја велам, да нам лежи на срцу и Босна и Херцеговина онако исто као и Стара Србија и Македонија.

Председник. Ми смо ово питање решили али само треба одредити некога да контролише вађење камена, јер се бојим да се у место 1000 кубних метара не изваде на рачун друштва 3 хиљ. и више.

Свет. Боторић. Пошто друштво има свога чувара то му додајте још двојицу те да они премере камен и предаду чувару. Само нека се пазе да се неучини злоупотреба, јер тамо ваде камен још и многи други.

Марко Велизарић. Како би било да наш инжењер измери и обележи део мајдана, који би изнео у кубатури ону количину камена, коју друштво тражи — и тај део да се друштву уступи, с тим, да га испри у року од године дана. Кад би тако учинили не би нам требао контролор. (Чује се: „То не може бити.“)

Коста Главинић. Не треба дати ни један комад камена док од друштва не донесе цедуљу.

Марко Велизарић. Треба одредити рок докле да изваде и однесу камен.

Милутин Марковић. Оправдана је бојазн о којој се говори. Ја мислим томе се може стати на пут овако: кад се камен извади, да друштво не може пре дићи камен, док комисија од инжењера општинског и кмета једног не прегледа и не прегледа.

Председник. Ова је ствар дакле једногласно решена да се да 1000 кубних метара. (Јесте)

Сад имамо један извештај о капији на новом гробљу. Има један мајстор који је радио и наш инжењер ишао и прегледао. Г. Чађевић ће то објаснити.

С. Чађевић. Господо! У моме извешћу које вам је сад прочитано, јасно и потанко, доказано је да су и велике и мале капије морале бити теже него што је предрачуњено и погођено, и ја сад не би имао шта ни да додам ни одузимам, само ћу односно капија рекапитулисати. Уз ово извешће иде и израчунање тежине капија на новоме гробљу.

Ја сам сваки део, сваки комад на капијама, измерио и извађао по познатим таблицама његову тежину.

Тако:

Велика капија тешка је: по моме рачунању 797 килогр, по Љочићевом предрачуњу 600, по мерењу на општинском кантару 803 килограма. Обе мале капије тешке су по моме рачунању 832 килогр, по Љочићевом предрачуњу 500 кила, по мерењу на општинским кантару 936 $\frac{1}{2}$ кила.

Дакле тежина по моме рачунању и фактичном мерењу, скоро су једнаке.

Ну пошто се предузимач држао тачно мера и димензија прописаних у предрачуњу, у свима осим у два дела која се помињу у извешћу и ради једног од тих (делова) биле би велика а не мале капије лакше 81.66 килограма, то предузимач није ниуколико крив што су капије испале теже.

И општина ће морати платити, судила се не судила, тежину капија која је потекла из утврђених димензија појединих капијских делова.

Председник. Ја не знам ни шта је примио. Само толико могу казати да му нисам смео све дати.

Коста Главинић. Ово би требало одобрити, јер је неколико сиротних предузимача пропало тамо на гробљу, ни криви ни дужни.

Милутин Марковић. Неће нико ту пропасти, него ту пропада општина. Немојте само њих жалити.

Председник. Ово је било пред одбор. Сад кад имамо прорачун инжењерски мислим да можете наредити да се плати. (Да се плати).

Сад имамо молбу друштва за улепшавање дунавског краја, да се подигнутом дечијем забавишту даде од стране општине помоћ на набавку потреба школских.

Светозар Милојевић. Ово господо да усвојимо сви једногласно.

Петар Видаковић. Ја сам мишљења да се тој школи забавишта да 300 дин у помоћ, па нека набави што јој треба.

Јоца Илић. Тако да се одобри и у сваком кварту где се овака школа отвори.

Дим. Ђирковић. Можемо одобрити, да се и на другом месту где се оваква школа отвори, издаје околика сума помоћи, па суд нека има такво одобрење те да не би чекао на одборски закључак.

Председник. Хвала вам господо на том поверењу, али ћу вам ипак ја сваки нов случај поднети на решење. Њима т. ј. онима који хтедну такве заводе установљати, ја ћу казати: видите, како је одбор за то одушевљен, и они ће моћи да одпочну и да сачекају одобрење за помоћ.

Да идемо даље. Вама је познато да сте у једној седници решили односно предузимача Ставре Костића што је правно калдрму у мирјијевској и цигларској улици да се он позове на тачне испуњене уговора у започетом грађењу калдрме. Он је поднео један акт. Молим да саслушат. Гласи:

„Суду Општине вароши Београда.

Част ми је да. Суд Општине Београдске замолим, да ову моју молбу изволи изнети пред Одбор.

Одбор је Општински у својој седници решио: да се закључен уговор самном за грађење калдрме у Мирјијевској и Цигларској улици раскине, — зато, што по мњењу треће комисије, калдрма није по Уговору.

Који год је изашао на лице места и видео калдрму при знаће да у Београду нема боље калдрме. Као недовршена, та је калдрма издржала једну бујицу, која се не памти; од обичне кише та калдрма неће никад ни осетити. Та је калдрма тако направљена, да најмање 50 г. може служити. О томе се може свако уверити само, да изађе на лице места.

Ја када сам почео градити калдрму, а и доцније у току рада звао сам г. Чађевића и он кад год је изашао казао ми је: да је калдрма врло добра и само да ја продужим рад, тако исто а и становници који су посао надзиравали, били су потпуно задовољни са калдрмом и ободравали ме на рад.

Тако сам ја у име Бога протерао преко 2000 кв. мет. Сад одједаред велл се: да калдрма није по уговору.

На овом месту рад сам, да ово што иде поменем. Ја сам из свију мајдана Топчидерских покуповао ивично камење, ако би се при ломљењу камена таково одвојило, и тај камен дост. ме је новаца коштао, а ја нисам жалио паре само да одговорим условима. Шта сам ја крив, кад се ломљен Топчидерски камен не разбија плочасто, него у округлом облику, па и тај округли облик, кад се раздваја помоћу клинова, не добија се камен који је 0-50 с. м. дугачак, него се одваја у разне облике, од којих ни један скоро не може да одговори траженом облику, — или димензијама по условима. Кад се таково ломљено камење, није могло добити, то сам морао употребити оваково камење, које ће бити најближе условима.

И сам нижињер признаје, да је ово камење добро и мој рад ваљан, јер се сигурно и сам уверио обилазећи мајдане, да таквог камења нема, као што је у условима прописано, а кад би га било он би ми одмах у почетку рад забранио. Са овим слаже се и комисија последња, јер чланови њени сигурно знају, какови се камен у топчидерским мајданима добити може, а иста комисија по свом извештају не тражи веће камење, него што је сада у калдрми.

Да је ово свечана истина, молим да се одреди комисија, која ће да обиђе све мајдане топчидерске, да се увери при ломљењу и раздвајању камена, да се камење прописаних димензија не може наћи, јер ломљено камење топчидерских мајдана, није плочасто, већ је округласто и по прописаним димензијама тешко од 180—240 кила, а овако се камење не може намештати руком, него гвозденим моткама. Ја нисам крив, што нисам могао набавити ломљено камење, какво се у мајдану не може наћи.

Са ивичним камењем је, као и са маљем од 100 кила, почем се маљ овакве тежине, само на точкове може кретати, тако што до сада није било, а кад би се стало радити са таким маљем то би требала комисија да присуствује ради уверења, јер по мом мишљењу, тај је маљ неупотребљив за рад и сваки ће камен раздробити.

Што се тиче песка, свагда је до сада у условима и уговору записана висина за време рада, а друкчије не може

ни бити, јер се тако свуда ради. Ја сам свагда за време рада мењао песка више од прописаних мера. о томе су се чланови прве и друге комисије уверили, и са целокупним радом задовољни били, јер да су ми што приметили и рад забранили, не би преко 2000 кв. мтр. калдрмисао, него би рад одмах обуставио.

Дунавски сам песак место ташмајданског употребити зато, што је дунавски бољи, само да бих калдрмом комисију задовољио, а да је дунавски песак од ташмајданског бољи признаје и сама комисија. Колубарског песка у оно доба није било, нити је се могао набавити, па са свим природно и ја га нисам могао употребити, јер по уговору био сам дужан, да калдрму одмах одпочнем радити, у које сам време могао и колубарски песак набавити. Но предузимач коме је одкопавање земље до пове нивелете у овој улици уступљено, није због кишних дана могао на време бити готов, те је у томе наступило влажно јесење време услед чега се рад на калдрмисању није могао до пролећа ни одпочети.

Из свега овог види се, да ја нисам жалио ни трошка ни труда, само да би што бољу калдрму саградио; али што је немогуће постићи и набавити, то мислим да нисам крив, па ма то сто пута било у условима записано.

За калдрму гарантоваћу две године.

Г. Чађевић је долазио неколико пута и увек је било добро по његовом казивању. Песак колубарски није могао да се добије због велике воде.

Квалитет камена казао је да је добар. Становници су са калдрмом задовољни, а и прва комисија нашла је да је калдрма добра и казала ми је да рад продужим.

Са овим доведе, ја држим да није свршено, тек сад би морао наступити спор, као што прописује тач. 19. уговора, те од таковога не би било користи ни по општину, а толи по мене, но само штете. То хоћу и да докажем.

Узмимо случај, да општина добије спор, па ће опет бити у губитку, калдрму тачно по условима не може нико начинити ни за 10 дин. од метра, за целокупан калдрмисан простор општина би више платила најмање 30—40.000 дин. дакле, била би у штети. Даље, ја бих био коначно упропашћен, а становници не би дошли до калдрме, за доста дуго време. Да представим и то; ако би ја добио спор у каквој би штети била општина то се већ разуме.

Ја се надам да садањи одбор, нити хоће, нити пак има воље да доведе дотле ствар, а познавајући добру вољу код садањих г. г. одборника за општинске интересе, утврдо држим, да неће дозволити да се исти окрње; па у тој намери молим га, да изволи одредити комисију која ће све потанко испитати, као: каквог има ломљеног камења, је ли било колубарског песка, може ли се радити са маљем од сто кила? итд.

Ово је мој одговор на саопштено ми решење одбора општинског о продужењу рада на грађењу ове калдрме.

Остајем у нади да ће одбор ову моју молбу уважити.

17. Маја 1889. год.

Београд.

Суду и одбору понизан
Ставро Костић.“

Истог тога дана добио сам и једну молбу од грађана те улице у којој нас преклињу да посао продужимо те да их не оставамо и зимус без калдрме.

Ја господо нисам могао сам са судом да решим ову ствар. Г. Чађевић је ту, па нек објасни.

Ст. Чађевих. Ја прво одбијам од себе да сам му казаво, да је калдрма добра. Кад сам први пут дошао на калдрму он није био одмакао више од 6—8 метара у дужину. Нарочито сам га призвао, то ће и све његове калдрмције посведочити а и становници који су присутни били, па сам га озбиљно опоменуо да се строго придржава уговора и техничких прилога, јер неће бити никакве милости ни сажалења. Тај почетак колико сам прегледао, и колико се предамном радно, био је доста добар. Други пут кад сам дошао видио сам да оно што је радио није добро. Једанпут ме је тако тим његовим радом наљутно да нисам могао ни вечерати. Одмах сам му наредио да највећи део тротоара поруши, и ово ће све савесне његове калдрмције посведочити. Оно што он каже, да је дунавски песак пролетос набавио, то није истина. Он га је јесенас набавио па покрио дебелим слојем ташмајданског песка, тако да се сваки могао преварити е је сва гомила из ташмајдана. Ко је могао мислити да је изнутрица попуњена дунавским песком кад су оба приближно исте цене. После је дошла комисија и она је дала своје мишљење.

Што се тиче направљене калдрме она није по условима али је ипак боља од друге. Он је врло наглио са изградом, тако је за 3 до 4 дана изградио преко 450 квадр. метра. О томе се свако може уверити из реферата комисијских по којима се та разлика констатује. Ја сам молио да се тамо постави сталан човек који ће надзиравати, јер ја имам многе друге послове и не могу непрестано да сам тамо. Напоследку ако је то баш интерес општине, да ја то надзиравам, онда ја пристајем и на то. Док сам ја тамо он ради добро, а кад одем он почне одмах друкче. Господо, ја водим тачне белешке где шта радим, и можете се за свагда уверити да сам од рана јутра сваког дана осим празника једино радно општинске послове. На другом месту, на овакву калдрму, била би најмање 2 надзорника а ја молим да се док калдрмисање траје, постави један. Јер сигурно није у интересу општине да ја са 13 динара дневнице вршим оно што може човек од 2—3 динара да врши.

Председник. Ми немамо те надзорнике који ће надзиравати и за то нисмо ни дали. Ми немамо одобрење да дајемо дневницу него инжењерском одељењу стоје за то на расположењу и господа чланови комисије који врше ту дужност.

Свет. Ботарић. Ја би према овој молби предузимача и према оволиком простору израђене калдрме предложио, ако одбор усваја, да се ова калдрма прими, али да се одреди комисија која ће да оцени колико не одговара уговору и условима, па толико да му се одбије од новаца зарађених у корисет касе општинске и да му се задржи кауција за две године за гаранцију да је калдрма добра. То је моје мишљење, а одбор нека реши како хоће.

Светозар Милојевић. С погледом на молбу тога предузимача, требало би прећи преко ње на дневни ред, јер кад стручна комисија каже да није радио по уговору, а он доказује противно, онда би требало прећи преко тога на дневни ред.

Али с погледом на потребу оних становника треба одбор да буде у овом блажији, нарочито и због тога, што су се становници и лане злопатели. Одбор треба да реши да она комисија, која је прегледала ту калдрму, одреди колико треба да се предузимачу плати према израђеном послу, па да се до сада израђена калдрма не квари, а даље да је гради по уговору и уговореним условима.

Миливоје Јосимовић. У главним тачкама он признаје да није радио по уговору али опет да није крив он него камен

топчидерски и т. д. Он није испунио ни једну једину тачку уговора, а одбор мора да се придржава уговора, као што је и решено. Ми смо и онда његов рад оценили и казали да не вреди више од 2.80 пара. баш када би се иначе и могао примити. Казали смо да нема ни обичну дебљину песка, која је преко потребна. Ја сам мишљења да се уговор раскине, а међу тим да се општина постара, да се рад настави, и то под блажијим условима. Но опет новом лиценцијом, па ко узме, а може се дати баш и истом предузимачу. Своју штету, коју је предузимач сам изазвао, не може оп да избегне. Он је знао шта се уговором од њега тражи, као и то шта је топчидерски камен, и може ли се цепати или не може, и друге такве ствари којима се сада измињава. Сада дакле нека сам сноси последице свога неправилног рада.

Коста Главинић. Ја на првом мосту морам да одбијем од комисије да је она признала калдрму као добру. И она каже да не ваља. Ја би хтео да упутим једну реч и на грађане тога краја. Општина не треба да се руководи интересима само грађана једне улице. Истина они трпе, али опет кад би општина примила ту калдрму као рђаву, они би доцније казали, што одбор није отварао очи! Дакле они трпе, али је и на општин. одбору одговорност. Одбор мора да води рачуна да се по уговору ради. По уговору није рађено и ми сада не можемо казати да је добро. Ја би био за то да му се учини нека милост и да му се редукује цена за ово што је изградио.

Петра Видиковић. Ја би с погледом на то, што грађани трпе од дужег времена вашар пред својим кућама, да се нађе једна средња мера, па да се и грађани задовоље а и предузимач и општина да не губе.

Сви кажу да је калдрма од све остале калдрме боља, ма да није по уговору. — Била је скоро бујица и ништа јој није могла шкодити. И ја сам прошао тамо и видео, па кад је ту калдрму оценила комисија и дала јој вредност на 2.80 динара, онда да примимо то и нека по истој цени продужи таку исту калдрму, као што је направно до сада.

Миливоје Јосимовић. Ми смо раније једногласно решили, да се дигне и она калдрма што је свршена, јер је у њој употребљено веома мало песка испод камена.

Марко Велизарић. Ја сам за предлог г. Јосимовића, тим пре што предузимачи ове врсте, што праве нашу калдрму, неће моћи ни овим условом продужити започету калдрму. Они не знају другче да раде.

Ж. Бугарић. Ја се слажем са предлогом г. Видаковића и Милојевића. Види се да је калдрма боља од свију калдрма, а после нема смисла, нити би изгледало добро, да пред грађанима дижемо онодику калдрму; јер би то значило да ми не водимо ни најмање рачуна о ономе што радимо, као ни о нашем грађанству, него идемо да га упропастимо. За оно што по уговору није урадио, предузимач треба да се казни. Онда се види да има песка доста, но ја опет неразумем као нестручњак да ли баш не треба више, али из практике знам, да подизање калдрме на оволико песка, да то није практично, јер у таквим случајима повија се камен па под тежином неки остане горе а неки доле. После сви кажете да је калдрма боља од свију других, и кад би све одбацили ми би упропастили човека, и какави би онда изгледали у грађанству. Ја би предложио, кад израђена калдрма кошта по 2.80, онда да продужи тако исто и по истој цени. Ја држим да и држава па и општина не треба да дотера предузимача као свога грађанина да прода своју кућу, а не треба му дозволити ни да кашари.

Сем овога г. председнице имам овде да додам и једну примеду. Кад смо ми излазили видели смо и то, да је тараба краљева криво повучена, дакле није добро ова улица ни регулисана. Овом приликом би требало ову тарабу повући на правац, као што треба. Ту нема много трошка, 2—3 наднице, само ако Краљ одобрн. Нека то објасни г. Чађевић.

С. Чађевић. Дница од стране Краљеве баште дата је по регулационом плану и сад би се друкче могла дати само услед новог предлога, који би морао ићи г. министру грађевина на одобрење

Председник. Молим вас да о овоме ништа неговорите, јер је Краљ благоволео изјавити да он уступа све што год за варош треба и што се по плану има извршити.

Свет. Боторић. Ја кад сам мало пре предложно, да се одреди стручна комисија да одреди вредност, ни сам знао да је та већ одређена у 280 дин. Нека се плати по тој цени као што је комисија казала, али нисам за то да одустајемо од услова и да их ублажавамо, него нека се са њиме прекине ако неће да ради по условима и тада да држимо другу лицитацију под истим условима, јер ако би попустили, признали би да смо ми криви и да смо хтели да га на штету наводимо.

Илија Цегановић. Ја се слажем са г. предговорником или да се калдрма прими као што смо и пре говорили, разуме се по одбитку. Пошто по уговору није радио ништа, уговор еднада. У исто време ја би молио, да се из онога истог буџета одакле се калдрма прави плати за једног или два човека, који ће рад прегледати, па чим почне правити калдрму они да одмах пазе и јављају да ли прави добро или неправн и то на сваких 10—15 метара.

Председник. Ја мислим да смо чули разна мишлења. Вичу грађани и моле да се продужи. Сад изволте према томе донети одлуку.

Милорад Д. Јанковић. Ми би требали да обратимо већу пажњу на ову калдрму да се не огрешимо о човека. Он се позива на неко одобрење од општ. инжињера. Ако буде он донста одобрио (треба о томе питати становнике улице) па ако је у истини, онда не треба нико други да води надзор. А ако је онако као што каже г. Чађевић, ја би предложно да изиђе једна комисија и да види, да ли она калдрма одговара условима, па ако нађе да не одговара, онда је г. Чађевић у праву, а ако одговара онда он нема права.

Председник. Већина говорника хоће да се води рачун о нашим грађанима да не остану преко зиме без калдрме. Што год би сад предузели ново, значило би оставити их преко зиме без калдрме. То ни један не треба да жели. Нека сваки помисли како би му било да је то пред његовом кућом.

Што се тиче предузимача, ми не смемо да будемо култивни и да их сажабевамо, него треба да казнимо. Ја мислим да је довољна казна 2400 динара кауције, коју по условима мора да изгуби, ако по уговору не ради

Онде има калдрме 6 хиљада метара, кад му одбијете од сваког метра по 48 пара онда је казна већа него што би му кауцију узели, а то је 600 динара више. Сем тога кад би на ново исти посао давали на лицитацију, ко зна како би прошали, јер чим би се чудо општина хоће тако и тако и строго врши уговоре, сваки би се тада устручавао да лицитира.

Ја се слажем са г. Боторићем, али се не слажем са г. Јосимовићем, јер би онда изгледало да смо му прописали неке услове какве нико не може да испуни и какви никад досад били нису.

Дакле не треба да остане предузимач некажњен да се не би у будуће лакомили на овакве ствари; али не треба ни да га упропастимо, и према томе држим да би могли примити оно, што је г. Боторић предложно с тим, да се строго ради на изради даљој; па према томе и поступа како треба.

Петар Видаковић. Господо. Оставимо све на страну. Ви знате, да свакога човека и у приватном животу може да снађе какви бедај, па тако је и у општини могуће, као што је овде случај. У таквим случајима боље је да се помогнемо као што то ради један ваљан домаћин, него да улазимо у веће бриге и да се заплешемо у спорове, а грађани да трпе штету и даље. Да ми учинимо овако, да цена тој калдрми остане 280 динара. Нека продужи калдрму и даље, а кауција да му остане за две године.

Председник. Дакле да примимо овај додатак да он за две године јемствује. Ако би се десило да се у томе року повари, да изради бесплатно (тако). Дакле тако решење да се донесе? (Тако).

Др. Марко Лeko. Не слажем се с тим и мишлења сам да у свему усвојимо предлог наше стручне комисије, која је свестрано ту ствар проучила.

Председник. Г. Јосимовић је чисто казао да се ова калдрма може примити по ову цену али с тим, да извади ону калдрму па да метне још песка. Ја сам мишлења да продужи и даље посао на исти начин, како је свршио и досадашњи део.

Димитрије Ђурђевић. Г. Јосимовић вели, да је песка мало, а ви хоћете да остане тако.

Свет. Боторић. Ми кажемо да не кварн оно што је израђено, али у продужењу да се песак меће колко треба.

Миливоје Јосимовић. Ако пећете по старим условима, онда тражите сада бар да употребн слој песка од 15 сантиметара у висини,

Председник. Један од грађана моли да говори. Хоћемо ли да га чујемо? (Нећемо). Онда да ставим питање. Ко је за то, да ова калдрма што је израђена остане као што је, да предузимач продужи даље са овом истом димензијом, камења, са песком 15 сантиметра и да му се плати 280 од метра а кауција да јемчи за 2 године, нека каже „за“: а ко је томе у опште против, нека каже „против“. (Настаје гласање). (После гласања).

Дакле већина је „за“ и стим је решено, да остане калдрма израђена, да се продужи даље с песком 15 сант. и каменом од исте димензије, да се плати 280 дин. и да кауција остане 2 године.

Састајак је закључен.

Овај је састајак трајао до 9½ часова после подне.

О П Ш Т И Н С К Е В Е С Т И

Прегледи. Управа вароши наредила је те се од 1. ов. мес. два пут недељно врше санитарско-полицијски прегледи: *улица, јавних зграда и „продавница јестива.“*

Нема сумње да су чешћи прегледи скоро једино средство, да се стане на пут свему ономе што здрављу становништва шкоди, било због продаје зеленога воћа и других здрављу шкодљивих вику-

алија, било због нечистоће, по појединим зградама и радњама. Али успеху тих прегледа, по мишљењу неких грађана, много смета што се они врше увек у једно исто време, место да се свакад чине изненада, и што преглед пијаца не бива сваког дана.

Регулација. У идућој седници општинскога одбора решаваће се о регулацији вишњичке и милетине улице. Питање ово покренуто је још 1886. године, али се са разних сметњи решењу није могло приступити и ако је Управа вароши то наређивала више пути.

Регулација ова имала би се извести на томе основу, да општина за приватна имања, која дођу под улицу, с малим изузетком даде сопственицима накнаду у земљишту.

Опет о хлебу. И ако је општински одбор на састанку 26. пр. м. повисио цену хлеба, еснаф хлебареки три дана доцније подноси молбу да се по ново цена повиси. Молба та није прошлој седници изнета за то, што је цена ране покупила само за 20 дин. пара на сто кила, а тако незнатна разлика не може бити разлог да одбор цену хлеба повишава.

Мерење. Надзорна је власт пре неки дан наредила општинском суду да у будуће течност у бурадима мери на општинским „кантарима“ онако, како то налаже члан 6. закона о мерама од 1. децембра 1873.

Услед тога општински је Суд својим органима издао налог да бурад од сада мере на вагама — *по тежини*.

Нема сумње да ће нарочито винари због овога имати знатних тешкоћа, али општинска је управа већ предузела извесне кораке да Господин Министар нар. привреде изволи учинити потребне олакшице, како се бурад не би морала мерити по тежини — *на вагама*.

ПРЕГЛЕД

ПОСЛОВА ОПШТИНСКОГА СУДА

— од 25 Јуна. до 2. Јула о. г. —

I. Судска радња:

а.) рочишта одређено	46
б.) пресуда изречено	44
в.) забрана одобрено	35
г.) уверења издато	52

II. Извршно одељење:

а.) пресуда извршено	38
б.) забрана удејствовано	33
в.) уверења прибављено	124
г.) страних предмета свршено	1

III. Са кланице:

Заклато:

а.) волова	112
б.) крава	32
в.) бивола	2
г.) биволица	2
д.) телаци	24
ђ.) овнова	15
с.) оваца	5
ж.) јагањаца	567
з.) јаради	83
и.) свиња	180
ј.) прасади	8

Примедба: Наплаћено је аренде 5328 динара
Кријумчара проказано 11.

ОПШТИНСКЕ ЛИЦИТАЦИЈЕ:

I.

Општина Београдска јавном лицитацијом издаће под закуп плац на „зеленом венцу,“ који износи 55 метара дужине и 25 метара ширине, на коме ће се према одлуци општинског одбора и под условима прописаног ограничења моћи продавати дневне животне намирнице.

Ова лицитација држаће се на дан 15. о. мџа пред кафаном „код моруње“ од 9 до 12 пре и од 3 до 6. сати после подне; у које ће се доба и закључити.

Услови о закупу овога плаца могу се видети у рачуноводству општинском свакога дана од 8 до 12 сати пре, и од 3 до 6 сати после подне.

Из седнице суда општине вар. Београда 6. Јула 1889. год. АБр. 267.

II.

Општини београдској потребно је за рачунску 1890. год. 650 метарских хвати дрва за огрев општинских канцеларија и основних школа.

Дрва могу бити: букова, грабова, јасенова, растова и брестова, здрава за гориво, од метра дужине и права. Неће се примати труда, водолавна, ни пањевна.

Од означене количине дрва ако би општини више требало, дужан је либерант и тај вишак издати, по излицитираној цени и под истим условима.

Лицитација ће се држати 12. тек. мџа. од 8 до 12 и од 3 до 8 сати по подне, пред кафаном пок. Косте Димитријевића у б. венедији, у које ће се време и закључити.

Сваки лицитант дужан је претходно потписати услове да су му познати и положити у име кауције 600 динара у готовом новцу, или српским државним папирима од вредности, па лицитирати, а на коме ова набавка остане, дужан је још и 20% на целу излицитирану суму кауције положити, поред унапред датих 600 динара.

Сва ће се горе поменути дрва лицитирати, а примиће се она врста дрва коју буде одбор општински изабрао.

Услови се могу видети сваког дана у рачуноводству општинском у време канцеларско, пре и после подне.

Из седнице суда Општине вароши Београда. 3. Јула 1880. СН. 8084.

III.

На дан 13 овог. мца. од 3 до 6 сати после подне др-жаће се у канцеларији инжењерског одељења Суда ово општинског јавна усмена *лицитација за извршење најнужнијих оправка на општинској кући.*

Кауција полаже се при *лицитацији* у 100 динара у готовом новцу или државним папирима.

Ближи услови и предрачун могу се видети сваког радног дана у време канцеларијско.

Из седнице Суда општ. Београдске ГН569. 4 Јула 1889. год. У Београду.

IV.

На дан 14. тек. мца. од 3 до 6 сати после подне др-жаће се у канцеларији инжењерског одељења Суда ово-општинског јавна усмена *лицитација за одкопавање земље до нове нивелете у делу „Пријеполске улице“, почев од „Урошеве“ па до „Београдске“ улице.*

Кауција полаже се при *лицитацији* у 240 динара, у готовом новцу или у државним папирима.

Ближи услови, предрачун и план попречних профила, могу се видети у поменутој канцеларији сваког радног дана у време канцеларијско.

Из седнице Суда општине Београдске 6. Јула 1889. год. ГБр. 436.

V.

Пошто се на дан 1. ов. мес. није могла да изврши *лицитација за оправку великих и малх савских басемака и филарета*, то ће се иста поново, на дан 12. ов. мес. од 3 до 6 сати по подне, држати у канцеларији инжењерског одељења Суда ово — општинског.

Кауција је за *оправку басемака* 100, а за *оправку филарета* 80 динара у готовом новцу или у државним папирима.

Ближи услови и предрачуни могу се видети сваког радног дана у време канцеларијско и при *лицитацији.*

Из седнице Суда општ. Београдске ГН556 3. Јула 1889. год. У Београду.

НАЗНАЊЕ

Сваки онај, који жели за своју потребу узимати *песак са дунавске обале*, има се предходно јавити општинском суду, да би платио таксу, која припада општинској благајни, и добио потребан број печата, по којима се допушта и контролише вађење песка.

Такса је 30 дин. пара од кола, а пријаве се чине одређеном кметовском помоћнику у општинској судници.

Без пријаве нико несме узимати *песак* — ако није рад излагати се: *одговорности, казни и плаћању четворогубе таксе.*

Од стране Суда општине вароши Београда 1. Маја 1889. СБ. 6109.

ОБЈАВА

На дан 15. ов. мес. од 7 до 12 пре и од 3 до 6 часова по подне, продаваће се јавном *лицитацијом „на марвеној пи-*

јаци“ разне старе ствари које општини више нису потребне.

Од стране Суда општине вар. Београда 1. Јула 1889.

ДРУШТВО СВ. САВЕ

родољубима и пријатељима српске мисли и српског јединства

Друштво Св. Саве, којег вам је племенити циљ познат, има данас ове две важне установе:

1. *Светосавску школу* — вечерњу — која се дели на два одељка: на основну и приправну — учитељску школу. У њој се, посведневно по два, а у зимње доба и по три часа у вече, уче деца, младићи, па и одрасли људи, што из српских крајева ван краљевине долазе у Београд за разне грађевинске и друге послове, а који су живи проносачи српске свести, српскога језика, српских обичаја и осећаја. Број ученика Светосавске школе био је ове године до 140.

2. *Друштвени „Пансионат“*, у коме се издржавају и спремају за учитеље и наставнике младићи такође из крајева српских ван краљевине, а којих је 32 на броју.

Предавања у Светосавској Школи држана су а држе се и данас у *теразијској основној школи*. А за пансионат морало је друштво узимати нарочите станове у најам.

Главни Одбор Друштва Св. Саве одлучио је, да за ове две установе, као и за друштвену библиотеку и канцеларије друштвене управе подигне нарочиту зграду: „*Светосавски Дом*“.

Према својој намени „Светосавски Дом“ мора бити зграда већег размера. Она ће бити подигнута на друштвеном плацу у Душановој улици. Полагање темеља мисли се извршити још у току месеца јула.

Главни је одбор приредио *лугрију*, за коју су срећке већ скоро растурене, а чист приход њен — који у повољном случају може бити 12 до 15 хиљада — намењен је подизању Светосавскога Дома. Сем тога, управа је од општине београдске добила право на бесплатно вађење *камена и песка*; она је добила и потребну *грађу за кров*, као и тријестину хиљада *цигла* од појединих родољуба.

Па како све то још нису ни приближно довољна средства, која би била потребна за довршење те велике зграде, друштвена управа, немајући права на трошење сталнога фонда друштвеног, морала се одлучити на овај корак: *да се обрати српским родољубима и пријатељима српске мисли и јединства, с молбом, да јој својим добровољним прилозима притеку у помоћ.*

Управа Друштва Св. Саве апелује на српску свест и српско родољубље. Она је убеђена да Светосавски Дом, што већи и величанственији, и треба да буде подигнут српским родољубљем, те да он остане потомству видљиви доказ данашњих наших патриотских напора, доказ нашега делања и наших тежања за јединством раскомаданог нам племена.

Родољуби! Не пожалите жртва за овај узвишени циљ.

Д.С.С. Бр. 819.
1. Јула 1889. год.
Београд.

Председник,
„Друштво Св. Саве“,

Светомир Николајевић.

Тајник

Ср. Ј. Стојковић.